

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XI. — Wydana i rozesłana dnia 1. lutego 1895.

Treść: № 21. Ustawa urządżąca wypoczynek niedzielny i świąteczny w przedsiębiorstwach przemysłowych.

21.

Ustawa z dnia 16. stycznia 1895, urządząca wypoczynek niedzielny i świąteczny w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Na miejsce §. 75go ustawy z dnia 8. marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22), którą ustanowa przemysłowa została zmieniona i uzupełniona, wydają się następujące postanowienia:

Artykuł I.

Wszelka praca przemysłowa ma być w niedzielę zawieszona.

Artykuł II.

Wypoczynek niedzielny rozpoczynać się ma każdej niedzieli najpóźniej o godzinie 6 zrana a to jednocześnie dla wszystkich robotników każdego przedsiębiorstwa i trwać powinien najmniej 24 godziny.

Artykuł III.

Od postanowienia artykułu I. i II. wyjmują się:

1. Prace około czyszczenia i utrzymania w dobrym stanie lokali przemysłowych i przyrządów warsztatowych podejmowane, od których zależy regularna ciągłość własnego lub cudzego przedsiębior-

stwa a które bez istotnego przerwania ruchu lub bez niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia robotników nie mogą odbywać się w dniach powszednich;

2. potrzebny dozór nad urządzeniami ruchu;
3. prace około spisania inwentarza a to raz na rok;

4. prace nieodwloczne przemijające, które wykonane być muszą albo ze względów publicznych, mianowicie ze względów polityki bezpieczeństwa albo w przypadkach koniecznej potrzeby;

5. prace osobiste przedsiębiorcy przemysłowego, o ile takowe odbywają się bez pomożnika i nie publicznie.

Artykuł IV.

Przemysłowy, zatrudniający robotników w niedzielę przy pracach tych rodzajów, które w artykule III, 1, 2, 3 i 4 są wzmiankowane, obowiązani są utrzymywać wykaz, w którym odnośnie do każdej z osobna niedzieli zapisywać mają nazwiska zatrudnianych robotników, miejsce i czas ich zatrudnienia, tąże rodzaj wykonanej pracy. Wykaz ten dawać należy do przejrzenia Władzy przemysłowej i inspektorowi przemysłowemu na żądanie.

Co do prac w artykule III, punkt 3 i 4 wzmiankowanych, przedsiębiorca przemysłowy jest nadto obowiązany uwiadomić o podjęciu takowych, jeszcze przed ich rozpoczęciem Władzę przemysłową. Jeżeli dopiero w niedzielę zajdzie potrzeba rozpoczęcia lub dalszego odbywania takiej pracy, uwiadomienie przesyłać należy do Władzy przemysłowej najpóźniej zaraz po jej ukończeniu.

Uwiadomienia te są wolne od stępła.

Oddanie uwiadomienia na c. k. pocztę uważa się za dopełnienie obowiązku uwiadomienia Władzy przemysłowej.

W obu przypadkach Władza przemysłowa ma sprawdzić, czy zachodziły warunki ustawowe do podjęcia tych prac.

Artykuł V.

O ile prace w artykule III pod 1, 2 i 4 wzmiankowane nie pozwalają robotnikom uezdzczać na nabożeństwo przedobiednie, przedsiębiorcy przemysłowi obowiązani są každemu robotnikowi przy tych pracach zatrudnianemu zostawić następnej niedzieli taki czas wolny, żeby mógł znajdować się na nabożeństwie przedobiedniu.

Jeżeli prace, w artykule III pod 1, 2 i 4 oznaczone, trwają dłużej niż trzy godziny, robotnikom tym dać należy wypoczynek najmniej dwudziestoczterogodzinny bądź następnej niedzieli, bądź też — jeżeli ze względu na bieg przedsiębiorstwa jest to niemożebne, — w dniu powszednim, albo po sześć godzin trwający w dwóch dniach tygodnia.

Artykuł VI.

Minister handlu mocen jest w porozumieniu z interesowanymi Ministrami dozwolić drogą rozporządzenia pracy przemysłowej także w niedzielę poszczególnym kategoriom przemysłu, w których ze względu na ich rodzaj przerwa ruchu lub odłożenie pewnej pracy jest niemożebne lub w których ruch w niedzielę jest konieczny ze względu na potrzeby ludności bądź codzienne bądź objawiające się zwłaszcza w niedzieli lub ze względu na obrót publiczny.

W gałęziach przemysłu w nieustającym ruchu będących, którym praca niedzienna jest dozwolona, ograniczać się ma takowa zawsze do czynności łączących się bezpośrednio z właściwym nieustającym ruchem, w innych zaś gałęziach przemysłu, wyjątkowi niniejszego artykułu podlegających, zawsze do prac w rozporządzeniu wyraźnie dozwolonych, podezas gdy wszystkie inne prace, mianowicie przygotowawcze lub wszelkie inne poboczne i pomocnicze mają być zawieszone.

Prace niedzielne, tym rodzajom przemysłu dozwolone i warunki, pod którymi się ich dozwala, mają być uregulowane a względnie przepisane dla wszystkich przedsiębiorstw tego samego rodzaju jednakowo i z uwzględnieniem przepisów artykułu V co do dnia wypoczynku zastępczego.

Odnośnie postanowienia zamieścić należy w Porządku robotniczym a według okoliczności wywiesić w stosownem miejscu pracowni w językach w kraju używanych.

Artykuł VII.

O ile w poszczególnych kategoriach przemysłu produkcyjnego, których wykonywanie w niedzielę jest konieczne dla zaspokojenia potrzeb ludności bądź codziennych, bądź objawiających się zwłaszcza w niedzielę, chodzi przeważnie o stosunki miejskie ze zwyczajów i obyczajów wynikające, interesowane Ministerstwa mogą oznaczenie i ustanowienie potrzebnych wyjątków od przepisanego wypoczynku niedzielnego poruczyć Władzom administracyjnym krajowym.

Odnośnie gałęzie przemysłu wymienić należy w rozporządzeniu, które wydane być ma na zasadzie artykułu VI.

Przy ustanawianiu co do tych gałęzi przemysłu wyjątków, które dla poszczególnych gmin lub miejsc mogą być odmienne, uwzględniać należy przepisy artykułu V, tyczące się dnia wypoczynku. Wyjątki ustanawia się po wysłuchaniu odnośnych gmin i stowarzyszeń. Odnośnie postanowienia zamieścić także należy w Porządku robotniczym albo według okoliczności wywiesić w stosownem miejscu pracowni w językach w kraju używanych.

Artykuł VIII.

Władze administracyjne krajowe w Galicji i na Bukowinie upoważnione są dozwalać w swoich obszarach administracyjnych lub częściach onychże pracy niedzielnej w przemyśle produkcyjnym pod tym warunkiem, że odnośni przedsiębiorcy przemysłowi i wszyscy ich pomocnicy dopełniać będą przepisu o zawieszaniu pracy na dwadzieścia cztery godziny regularnie w innym dniu tygodnia stosownie do swego wyznania i że pracy niedzielnej nie będą wykonywali publicznie.

Przemysłowcy, używający pomocników do takiej pracy niedzielnej, obowiązani są utrzymywać wykaz w artykule IV, ustęp 1 wzmiankowany i tenże dać do przejrzenia Władzy przemysłowej, jakoteż inspektorowi przemysłowemu na żądanie.

Artykuł IX.

W przemyśle handlowym praca niedzienna około wykonywania onegoż dozwolona jest najwięcej przez sześć godzin.

Godziny, w ciągu których praca niedzienna jest dozwolona, ustanawiają Władze administracyjne krajowe po wysłuchaniu odnośnych gmin i stowarzyszeń.

Stowarzyszeniom służy prawo podawania do Władzy administracyjnej krajowej za pośrednictwem Władzy przemysłowej I. instancji wniosków co do ograniczenia pracy niedzielnej dla odnośnego prze-

mysłu, wygotowanych na podstawie uchwały wydanej przez zgromadzenie stowarzyszenia.

Co do pewnych niedziel, w których szczególne stosunki wymagają rozszerzenia ruchu handlowego, jak np. w czasie świąt Bożego narodzenia, co do dni poświęconych czci patronów krajowych itp., Władze administracyjne krajowe mogą po wysłuchaniu odnośnych gmin i stowarzyszeń pozwolić na powiększenie aż do dziesięciu ilości godzin, w których przemysł handlowy wolno wykonywać. Pozwolenie to a mianowicie w wymiarze aż do dziesięciu godzin ma być udzielone bądź co bądź na niedzielę przed Bożym narodzeniem a gdy wilia wypada w niedzielę, także na ten dzień. Władze administracyjne mogą również ze względu na szczególne stosunki miejscowości, jakoto do sprzedaży przedmiotów nabożeństwa w miejscowościach odpustowych, tudzież żywności w miejscowościach wycieczek, w dworach kolejowych itp. pozwolić na powiększenie aż do dziesięciu ilości godzin, w ciągu których przemysł handlowy może być wykonywany, bądź co do wszystkich niedziel, bądź co do niedzieli pewnych pór roku lub w jakimkolwiek innym okresie czasu.

Władze administracyjne krajowe mogą nakonieco w osadach, mających mniej niż 6000 mieszkańców, do których ludność okoliczna schodzi się w niedzielę dla zaspokojenia swoich potrzeb, pozwolić na powiększenie aż do ośmiu ilości godzin, w ciągu których przemysł handlowy może być wykonywany a to bądź co do wszystkich niedziel, bądź co do niedzieli pewnych pór roku. Pomocniki jednak wolno w tych przedsiębiorstwach handlowych zatrudniać tylko w granicach wymiaru w ustępie 1 oznaczonego.

Ilość godzin, w ciągu których praca niedzienna w przemyśle handlowym jest dozwolona, może być dla rozmaitych gałęzi handlu i dla poszczególnych gmin lub części gmin odmiennie ustanowiona.

W niedziele zostawiać należy robotnikom ze względu na ich wyznanie czas potrzebny do uczęszczania na nabożeństwo przedobiednie.

W tych godzinach, w ciągu których praca niedzienna około wykonywania handlu nie jest dozwolona, drzwi wchodowe do lokali przedsiębiorstwa, przeznaczonych do przyjmowania publiczności, powinny być zamknięte.

Artykuł X.

W tych przedsiębiorstwach handlowych, w których służbie pomocniczej nie może być dany wypoczynek niedzielny od godziny 12 w południe bez przerwy aż do rozpoczęcia czynności w dniu następnym trwający, zostawić należy w zamian każdą całą drugą niedzielę wolną, albo, jeżeli to jest nie-

możebne, wyznaczyć jej na wypoczynek pół dnia powszedniego.

Artykuł XI.

O ile według postanowień artykułu IX wykonywanie przemysłu handlowego ma być w niedzielę zawiązane, także ci przedsiębiorcy przemysłu handlowego, którzy nie zatrudniają robotników, nie powinni wykonywać przemysłu handlowego a względnie nie powinni trzymać otworem drzwi do lokali przemysłowych przeznaczonych do przyjmowania publiczności.

Artykuł XII.

Przepisy tyczące się wypoczynku niedzielnego w przemyśle handlowym stosują się także do przemysłu produkcyjnego, gdy tenże ma prawo sprzedaży swoich towarów, o ile sprzedaż taka nie jest urządiona osobno na zasadzie artykułu VI, a względnie VII, jakotęż do handlu obnośnego (§. 60 ustawy przemysłowej) i do obrotu targowego.

Artykuł XIII.

Przepisy wydawane przez Władze administracyjne krajowe na zasadzie artykułów VII, VIII i IX mają być komunikowane z końcem każdego ćwierćrocza Ministrowi handlu, który w porozumieniu z innymi Ministrami może zarządzić zmiany w tych przepisach.

Artykuł XIV.

W dniach świątecznych zostawiać należy robotnikom z uwzględnieniem ich wyznania czas potrzebny do uczęszczania na nabożeństwo przedobiednie.

§. 2.

Wykroczenia przeciwko postanowieniom tak ustawy niniejszej jak i przepisów wykonawczych na podstawie onejże wydanych, karane będą według postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 3.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej w trzy miesiące po jej ogłoszeniu.

§. 4.

Ministrowi handlu i Ministrowi spraw wewnętrznych poruczam wykonanie ustawy niniejszej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty.

Budapeszt, dnia 16. stycznia 1895.

Franciszek Józef r. w.

Windisch-Graetz r. w.	Bacquehem r. w.
Wurmbrand r. w.	Madeyski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzić będzie nakładem c. k. Drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, w jej Składzie dzielnica I., Singerstrasse Nr. 26 także w roku 1895 w języku niemieckim, włoskim, czeskim, polskim, russkim, słoweńskim, kroackim i rumuńskim.

Cena prenumeracyjna egzemplarza Dziennika ustaw państwa w każdym z tych ośmiu języków, za cały rocznik 1895, który można odbierać osobiście lub będzie posyłany pocztą bezpłatnie, wynosi 3 zł.

Prenumeruje się w Składzie c. k. Drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, dzielnica I., Singerstrasse Nr. 26, gdzie można kupować także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Nabywający od razu całe dziesięciolecie lub kilka dziesięcioleci Dziennika ustaw państwa w języku niemieckim, płaci:

Za dziesięciolecie 1849 do 1858 włącznie . . . 25 zł.	Za dziesięciolecie 1869 do 1878 włącznie . . . 16 zł.
1859 " 1868 " . . . 12 " 1879 " 1888 " . . . 20 "	
Za cztery dziesięciolecia 1849 do 1888 włącznie . . . 60 zł.	

W innych językach:

Za dziesięciolecie 1870 do 1879 włącznie . . . 16 zł. | Za dziesięciolecie 1880 do 1889 włącznie . . . 20 zł.
Za dziesięciolecia 1870 do 1889 włącznie . . . 30 zł.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego dostać można poczawkę od roku 1895:

Rocznik 1849 za . . . 2 zł. 10 c.	Rocznik 1865 za . . . 2 zł. — c.	Rocznik 1881 za . . . 2 zł. 20 c.
1850 " . . . 5 " 25 "	1866 " . . . 2 " 20 "	1882 " . . . 3 " — "
1851 " . . . 1 " 30 "	1867 " . . . 2 " — "	1883 " . . . 2 " 50 "
1852 " . . . 2 " 60 "	1868 " . . . 2 " — "	1884 " . . . 2 " 50 "
1853 " . . . 3 " 15 "	1869 " . . . 3 " — "	1885 " . . . 1 " 80 "
1854 " . . . 4 " 20 "	1870 " . . . 1 " 40 "	1886 " . . . 2 " 30 "
1855 " . . . 2 " 35 "	1871 " . . . 2 " — "	1887 " . . . 2 " 50 "
1856 " . . . 2 " 45 "	1872 " . . . 3 " 20 "	1888 " . . . 4 " 20 "
1857 " . . . 2 " 85 "	1873 " . . . 3 " 30 "	1889 " . . . 3 " — "
1858 " . . . 2 " 40 "	1874 " . . . 2 " 30 "	1890 " . . . 2 " 70 "
1859 " . . . 2 " — "	1875 " . . . 2 " — "	1891 " . . . 3 " — "
1860 " . . . 1 " 70 "	1876 " . . . 1 " 50 "	1892 " . . . 5 " — "
1861 " . . . 1 " 50 "	1877 " . . . 1 " — "	1893 " . . . 3 " — "
1862 " . . . 1 " 40 "	1878 " . . . 2 " 30 "	1894 " . . . 3 " — "
1863 " . . . 1 " 40 "	1879 " . . . 2 " 30 "	
1864 " . . . 1 " 40 "	1880 " . . . 2 " 20 "	

Rocznik 1894 będzie można dostać dopiero wtedy, gdy wyjdą skorowidze do wydania w odpowiednim języku.

Roczniki wydań w innych siedmiu językach od 1870 aż do 1894 włącznie dostać można po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

NB. Posyłki Dziennika ustaw państwa, które zginęły lub doszły niezupełne, reklamować należy najpóźniej w przekągu czterech tygodni wprost w c. k. Drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, dzielnica III, Rennweg Nr. 16.

Po upływie tego terminu pojedyncze części Dziennika ustaw państwa będzie można dostać tylko za opłatą należytości handlowej ($1/4$ arkusza = 2 strony za 1 c.).

Ponieważ wszystkie roczniki 1849 aż do 1894 włącznie wydania niemieckiego i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach (1870 aż do 1894 włącznie) są całkowicie uzupełnione, przeto poczawkę od roku 1895 będzie można nabyć w c. k. Drukarni nadwornej i rządowej nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($1/4$ arkusza = 2 strony za 1 c.) i tym sposobem uchylona została trudność uzupełniania zdefektowanych roczników Dziennika ustaw państwa a zarazem ułatwione zostało zestawianie podług materyj.